

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування

Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС

Системний підхід в публічному управлінні

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.М.Руденко
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

Розробник (-и): Лашук О.С., к.держ.упр., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

(назва кафедри)

Протокол від «26» серпня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

І.М. Олійченко
(прізвище та ініціали)

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Ю.П. Харченко
(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	1 рік, 1 семестр ОПП «Публічне управління та адміністрування», ОПП «Державна служба»
Викладач (-і)	Лашук Оксана Сергіївна, к.держ.упр.
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/01/profil-vykladacha_lashuk.pdf
Контакти викладача	+380676951415 kcyu1711@stu.cn.ua

1. Анотація курсу. Системний підхід в публічному управлінні – сукупність теоретичних уявлень, що швидко розвивається, і створених на їх основі методичних рекомендацій для вирішення організаційних проблем. Системний підхід не тільки швидко адаптується до нових викликів теорії та практики менеджменту, а й служить евристикою та методологією, що оцінює теоретичний та практичний потенціал нових підходів в публічному управлінні. Різноманітність системних методів аналізу організаційних проблем робить актуальною задачу розробки методології аналізу шляхів розвитку власне системного підходу в публічному управлінні та виділення типів та класів організаційних проблем, для яких найефективніші ті чи інші конкретні системні підходи.

Вивчення матеріалу дисципліни сприяє підвищенню рівня підготовки слухачів галузі знань «Управління та адміністрування», формуванню в них навичок самостійного науково-аналітичного опрацювання проблем з позицій суспільних і державних потреб та інтересів.

2. Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Системний підхід в публічному управлінні» є формування у здобувачів навичок застосування методів і моделей системного підходу до управління, організації, методів і моделей дослідження систем управління організацією, різного роду проєктів, розроблюваних організацією; методів оцінки ефективності систем управління організацією, методологічних принципів і методів наукової діяльності у проведенні наукових досліджень та роботі над науково-дослідницькими проєктами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Системний підхід в публічному управлінні» є:

- ознайомлення здобувачів із системою основних понять системного та інтегративного підходів у освіті, з теорією і практикою зарубіжного та вітчизняного досвіду впровадження їх у практику педагогічної професійної діяльності;
- засвоєння основних теоретичних основ дисципліни, поглиблення та розширення професійної педагогічної підготовки майбутніх магістрів з публічного управління;
- засвоєння принципів управління навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти на засадах системності та інтегративності;
- засвоєння загальних та специфічних особливостей використання системного та інтегративного підходів в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- систематизація знань здобувачів про системність та комплексність як принципів організації та управління;
- розробка власної програми професійного зростання та формування професійної компетентності;
- оволодіння практичними навичками застосування системного підходу у процесі аналізу та узагальнення управлінських явищ, розробки проєктів на засадах системності та міжпредметних зв'язків в сфері публічного управління.

3. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов в вимог.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

СК2. Здатність організувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

– системні моделі, основні принципи взаємозв'язку процесів сучасності, парадигму ролей в публічному управлінні;

– стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях

– сучасні тенденції у розвитку науки в сфері публічного управління;

– типи методологічних підходів до розкриття досліджуваного об'єкту та їх використання під час наукових досліджень;

– моделі впливу системного підходу на економічно-соціальні системи;

– сутність системного підходу, сучасні моделі досліджень у системі публічного управління;

вміти:

– використовувати сучасні досягнення в галузі публічного управління;

– визначати типи та види наукових досліджень, а також ефективно їх використовувати в сучасних умовах;

– визначати моделі систем, розробляти детальний план заходів з приводу удосконалення процесу прийняття управлінських рішень;

– визначити рівень ефективності системного підходу в публічному управлінні;

– планувати, організувати та проводити науково-дослідну діяльність;

– організувати ефективне наукове дослідження в органах державної влади та місцевого самоврядуванням.

4. Пререквізити. Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Інституціне забезпечення публічної влади», «Теорія управління». У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної діяльності та переддипломну практику.

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин Денна/заочна
Лекції	16/6
Лабораторні заняття	16/6
Самостійна робота	88/108
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	4

У процесі навчання здобувачі отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота здобувачів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу

6. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Основи теорії та сутність системного підходу

Тема 1. Поняття про системний підхід.

Філософське і наукове визначення поняття «система». Еволюція становлення поняття системи. Системні принципи. Ознаки системи. Виокремлення системних явищ у освіті за системотвірними ознаками. Типи систем. Складові системи.

Тема 2. Сутність та зміст системної методології.

Системний підхід як методологія. Діалектико-матеріалістична картина світу та розвиток філософського розуміння дійсності, принципів його пізнання. Основні визначення системного підходу. Структуризація, множинність, системність, Система, структура, процес, функція, стан, системний ефект, структурна оптимізація. Аспекти системного підходу: системно-елементний або системно-комплексний; системно-структурний; системно-функціональний; системно-цільовий; системно-ресурсний; системно-інтеграційний; системно-комунікаційний; системно-історичний.

Тема 3. Теорія систем та системний підхід в наукових дослідженнях

Системний аналіз у наукових дослідженнях. Методи та процедура системного аналізу. Практичне застосування результатів системного підходу в публічному управлінні. Моделювання систем та його застосування у публічному управлінні Методологічні проблеми нелінійної науки. Зміна засад розуміння реальності в сучасній науковій картині світу: від незмінності до глобального еволюціонізму. Синергетика як загальнонаукова дослідницька програма вивчення процесів самоорганізації.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти системного підходу

Тема 4. Планування та основні етапи науково-дослідного процесу

Аналіз стану наукового дослідження за обраною тематикою та визначення ступеня наукової новизни запропонованого вирішення проблеми. Постановка і формулювання наукової проблеми. Висунення і обґрунтування наукової гіпотези. Визначення об'єкта і предмета дослідження, формулювання теми дослідження, мети і завдань дослідження. Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми. Сутність наукової теорії. Особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження. Організація роботи з емпіричними та науково-теоретичними даними. Розроблення та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, покладених в основу дослідження.

Тема 5. Наукові публікації та методика їх підготовки

Наукова публікація. Форми наукових праць: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації. Методика підготовки та оформлення наукової публікації. Загальні вимоги щодо написання наукового твору. Етапи підготовки наукового твору: визначення структури і складання плану, відбір джерельної бази, викладення змісту, редагування. Структура наукового твору. Особливості написання наукових статей та монографій. Відображення наукових результатів в навчальних посібниках, науково-методичних рекомендаціях.

Рецензування науково-дослідних робіт. Презентація результатів досліджень: науково-технічний звіт, монографія, дисертація, стаття, тези доповіді.

Тема 6. Наукова та методологічна культура наукової діяльності

Плюралізм підходів та засобів підвищення ефективності наукової діяльності. Особливості наукової комунікації. Стратегія і тактика полеміки. Коректні і некоректні прийоми пошуку істини. Способи аргументації в науковій дискусії Концепція академічної доброчесності, основні напрями та перспективи її реалізації.

Змістовний модуль 3. Особливості системного підходу в публічному управлінні

Тема 7. Організаційні форми і структура державного та публічного управління

Поняття механізму державного управління. Принципи державного управління. Етапи державного управління об'єктом.

Організаційна структура управління. Функції державного управління. Загальні підходи до реформування організаційних структур державного управління.

Тема 8. Системний підхід у публічному управлінні

Методи управління. Впровадження системного підходу. Стратегічне та ситуаційне управління. Інформаційні та комунікаційні аспекти державного управління. Виникнення інформації. Проблеми інформаційних потоків. Збір та обробка інформації. Контроль в публічному управлінні.

7. Система оцінювання та вимоги. Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: практичні заняття – до 50 балів, підсумковий модульний контроль – до 10 балів.

Семестровий контроль у вигляді диференційного заліку проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за екзамен.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /диференційований залік - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	
Практичні заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, виконання практичних завдань 40 балів</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 40.</i>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Основи теорії та сутність системного підходу		20
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	15
3	Присутність та активність на лекціях	3
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти системного підходу		20
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2

2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	3
Змістовий модуль 3. Особливості системного підходу в публічному управлінні		20
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	15
3	Присутність та активність на лекціях	3
Семестровий контроль (Диференційований залік)		40
Разом		100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи

групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

1. Лашук О.С. Методологічні основи механізмів державного регулювання розвитку регіону. Публічне адміністрування: наукові дослідження та розвиток. 2017. № 1(3). С. 93–100.
2. Derhaliuk Marta, Popelo Olha, Tulchynska Svitlana, Lashuk Oksana, Khanin Semen. (2021). The System Approach to the Organizational and Economic Mechanism of the Innovation Processes Activation of Regional Economic Systems. Studies of Applied Economics.
3. Менеджмент у державному управлінні: особлива частина: навч. посіб. / Петков В. П., Петков С. В., Наливайко Л. Р., Комісаров О. Г., та ін.; за заг. ред. Петкова В.П. Київ : КНТ, 2023. 216 с.
4. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
5. Системний менеджмент: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Менеджмент» спеціальності 073 Менеджмент / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М.О. Кравченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 71 с.
6. Туленков М. В. Системний підхід в управлінні соціальними організаціями: Підручник. Київ : Каравела, 2022. 508 с.

7. OECD (2017), *Systems Approaches to Public Sector Challenges: Working with Change*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264279865-en> Theories and Theorizing in Public Administration: A Systematic Review September 2023 *Public Administration Review* 83(6) DOI:[10.1111/puar.13730](https://doi.org/10.1111/puar.13730)

8. Бакуменко В. Д. *Методологія системних досліджень в державному управлінні* : навч. посіб. Київ : ВПЦ АМУ, 2017. 116 с.

9. Воронкова В. Г., Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О., Муц Луай Файсал. *Публічне адміністрування у проблемному полі викликів інформаційного суспільства: теоретико-методологічні виміри. Час вибору: виклики інформаційної епохи: [монографія]*. Одеса: Факультет правової політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія», 2016. 384с.

10. Мельник А. Ф. *Державне управління* : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна ; за ред. А. Ф. Мельник. Київ : Знання, 2019. 582 с.

11. Павлов, С. С. (2019). Системний підхід до теорії публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, 3(5), 152-161. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3\(5\)-152-161](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3(5)-152-161)

12. Filipova N. Characteristics of public administration under martial law [Electronic resource]. *Social research & behavioral sciences*. 2023. Vol. 13, Is. 03. Access mode: <https://zenodo.org/records/10443165>

13. *Публічне управління в умовах інституційних змін: колективна монографія* / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018. 475 с.

Інформаційні ресурси

14. Офіційний сайт бібліотеки ім. В. Вернадського. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

15. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». – Режим доступу: <http://library2.stu.cn.ua/>